

Lesson 11 – Introduction to Hallel

Goal:

Students will be able to locate Hallel within Tehillim, list the days on which we recite Hallel, describe the way Hallel was performed antiphonically and how the Leviim coordinated reciting Hallel with Korban Pesah, and explain how we know that Mizmorim 113-118 form one unit.

Activity:

1. Have students skim Mizmorim 113 to 118 to see that Hallel comes from Tehillim. Noticed that only Mizmor 113 has a heading – הללויה – while the rest have no heading. When a Mizmor has no heading, it is often an indication that it is connected to the previous Mizmor. This is a first sign that these Mizmorim are part of a unit. *What themes run throughout these six Mizmorim?* They all praise Hashem for saving us from suffering. (Mizmor 119 also has no heading but its subject matter, praise of Torah, is different from that of the previous Mizmorim.)

2. *When do we say Hallel?* Students should remember from synagogue days on which full and half Hallel are recited. *Why don't we say Hallel on Rosh Hashanah and Yom Kippur?* Even though these are holidays, they are also serious days of judgment on which Hallel is not appropriate (See Bavli Arachin 10a-b). Why we do say Hallel on Hanuka but not on Purim? See the answer given in the Gemara. Another explanation is that we only recite Hallel on Shalosh Regalim. However, according to the book of Maccabees, the Maccabees were not able to celebrate Sukkoth during the war because they had to hide in caves. They therefore celebrated Hanukah as a substitute for Sukkoth. We commemorate this by reciting Hallel on the eight days of Hannukah just as we do on the eight days of Sukkoth:

II Maccabees 10:6 They celebrated it for eight days with rejoicing, in the manner of the festival of booths, remembering how not long before, during the festival of booths, they had been wandering in the mountains and caves like wild animals. ⁷Therefore, carrying ivy-wreathed wands and beautiful branches and also fronds of palm, they offered hymns of thanksgiving to him who had given success to the purifying of his own holy place. ⁸They decreed by public edict, ratified by vote, that the whole nation of the Jews should observe these days every year.

Why don't we say Hallel on the last six days of Pesah? The Gemara in Arachin explains that we only say Hallel when there is a different number of Korbanot. Each day of Sukkoth has a different number of Korbanot but each day of Pesah remains the same. The Midrash gives another, more inspiring, reason. We should not sing when people are suffering and dying, even if they are our enemies who tried to kill us. *Why not? How can we apply this lesson to current events?*

Hallel in the Prayers

When do we say full Hallel?

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג הלכה ו-ז

ושמונה עשר יום בשנה מצוה לגמור בהן את ההלל, ואלו הן: שמונת ימי החג, ושמונת ימי חנוכה, וראשון של פסח ויום עצרת, אבל ראש השנה ויום הכפורים אין בהן הלל לפי שהן ימי תשובה ויראה ופחד לא ימי שמחה יתירה, ולא תקנו הלל בפורים שקריאת המגילה היא ההלל. מקומות שעושין ימים טובים שני ימים גומרין את ההלל באחד ועשרים יום, בתשעת ימי החג, ושמונת ימי חנוכה, ושני ימים של פסח, ושני ימים של עצרת, אבל בראשי חדשים קריאת ההלל מנהג ואינה מצוה, ומנהג זה בצבור לפיכך קוראין בדילוג.

Why don't we say full Hallel on the last six days of Pesah?

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף לט עמוד ב

דאמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן: מאי דכתיב (שמות י"ד) ולא קרב זה אל זה כל הלילה, באותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא, אמר להן הקדוש ברוך הוא: מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה לפני?

פסיקתא דרב כהנא נספחים פרשה ב ד"ה ושמחת בחגך

וכן את מוצא כל שבעת ימי החג אנו קורין בהן את ההלל, אבל בפסח אין אנו קורין בהן את ההלל אלא ביום טוב הראשון ולילו, למה, כדאמר שמואל בנפול אויביך אל תשמח (משלי כד: יז).

How the Leviim repeated Hallel while the Kohanim slaughtered the Pesah sacrifices.

משנה מסכת פסחים פרק ה משניות ה-ז

הפסח נשחט בשלש כתות שנאמר (שמות יב) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל קהל ועדה וישראל נכנסה כת הראשונה נתמלאת העזרה נעלו דלתות העזרה תקעו הריעו ותקעו... יצתה כת ראשונה ונכנסה כת שניה יצתה שניה נכנסה שלישית כמעשה הראשונה כך מעשה השניה והשלישית קראו את ההלל אם גמרו שנו ואם שנו שלשו אף על פי שלא שלשו מימיהם רבי יהודה אומר מימיהם של כת שלישית לא הגיע לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעמה מועטין:

How the Hallel was recited.

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג

הלכה יב - מנהג קריאת ההלל בימי חכמים הראשונים כך היה, אחר שמברך הגדול שמקרא את ההלל מתחיל ואומר הללויה וכל העם עונין הללויה וחוזר ואומר הללו עבדי ה' וכל העם עונין הללויה וחוזר ואומר הללו את שם ה' וכל העם עונין הללויה וחוזר ואומר יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם וכל העם עונין הללויה וכן על כל דבר, עד שנמצאו עונין בכל ההלל הללויה מאה ושלש ועשרים פעמים סימן להם שנותיו של אהרן.

הלכה יג - וכן כשהקורא מגיע לראש כל פרק ופרק הן חוזרין ואומרין מה שאמר, כיצד כשהוא אומר בצאת ישראל ממצרים כל העם חוזרין ואומרין בצאת ישראל ממצרים, והקורא אומר בית יעקב מעם לועז וכל העם עונין הללויה עד שיאמר אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני וכל העם חוזרין ואומרין אהבתי כי ישמע ה' וכו', וכן כשיאמר הקורא הללו את ה' כל גוים כל העם חוזרין ואומרין הללו את ה' כל גוים.

הלכה יד - הקורא אומר אנא ה' הושיעה נא והן עונין אחריי אנא ה' הושיעה נא, אע"פ שאינו ראש פרק, הוא אומר אנא ה' הצליחה נא והן עונין [אחריי] אנא ה' הצליחה נא, הוא אומר ברוך הבא וכל העם אומרין בשם ה', ואם היה המקרא את ההלל קטן או עבד או אשה עונה אחריהם מה שהן אומרין מלה מלה בכל ההלל. זה הוא המנהג הראשון ובו ראוי לילך, אבל בזמנים אלו ראיתי בכל המקומות מנהגות משונות בקריאתו ובעניית העם ואין אחד מהם דומה לאחר.

2. Performance

Read the Mishnah about how the Leviim would repeat the Hallel during each of the three shifts of Pesah sacrifices. Then read the Rambam about how the Hazan should interact with the congregation during Hallel. *How do you think it should be said? How do you say Hallel in your shul?*

3. Structure

Mizmor 115:9-11 contains a repeating refrain where only one element is changed from one Pasuk to the next. First it says, "Israel, trust in the LORD! He is their help and shield." Then the subject become more narrow with "House of Aaron" and finally "Those who fear Hashem." If we look ahead to Mizmor 118:2-4, we find a similar progression also within the context of a repeating refrain. First it says "Let Israel declare, 'His steadfast love is eternal.'" Then Israel is once again replaced by "House of Aaron" and "Those who fear Hashem." These two sections obviously correspond to each other. If we count the number of words from the beginning of Hallel until the first section we find 171 words, excluding the word הללויה which is a heading and coda for Mizmor 113 but not an integral part of the Mizmor. When we count from the end of Hallel backwards to the second refrain we also find 171 words. It is very improbable that this could be just a coincidence. Rather, it shows that the entire Hallel is one carefully authored unit. These repeating refrain stand like two pillars of the structure. These pillars encapsulate the main message of Hallel. We praise Hashem because He is our help and shield and His love is eternal.

Bibliography:

Jacob Bazak, *Numeric Structures in the Psalms* (Jerusalem: Rubin Mass, 1999), 35-38.

Structure of Hallel: Mizmorim 113-118

171 words 25 Pesukim	תהילים פרק קיג (א) (הללויה) הללו עבדי יהוה הללו את שם יהוה: (ב) יהי שם יהוה מברך מעתה ועד עולם: (ג) ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם יהוה: (ד) רם על כל גוים יהוה על השמים כבודו: (ה) מי כיהוה אלהינו המגביה לשבת: (ו) המשפילי לראות בשמים ובארץ: (ז) מקימי מעפר דל מאשפת ירים אביון: (ח) להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו: (ט) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה (הללויה): תהילים פרק קיד (א) בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז: (ב) היתה יהודה לקדשו ישראל ממלכותיו: (ג) הים ראה ויגס היצדן וישב לאחור: (ד) ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן: (ה) מה לך הים כי תגוס היצדן תשב לאחור: (ו) ההרים תרקדו כאילים גבעות כבני צאן: (ז) מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוף יעקב: (ח) ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים: תהילים פרק קטו (א) לא לנו יהוה לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך על אמתך: (ב) למה יאמרו הגוים איזה נא אלהיהם: (ג) ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה: (ד) עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם: (ה) פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו: (ו) אוזנים להם ולא ישמעו אף להם ולא יריחו: (ז) ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יחלכו לא יקונו בגרונם: (ח) כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטרם בהם:
20 words 3 Pesukim	(ט) ישראל (י) בית אהרן (יא) יראי יהוה בטח ביהוה עזרם ומגנם הוא: בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא: בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא:
201 words 29 Pesukim	(יב) יהוה זכרנו נברך את בית ישראל נברך את בית אהרן: (יג) נברך יראי יהוה הקטנים עם הגדלים: (יד) יסף יהוה עליכם עליכם ועל בניכם: (טו) ברוכים אתם ליהוה עשה שמים וארץ: (טז) השמים שמים ליהוה והארץ נתן לבני אדם: (יז) לא המתים יחללוהו ולא כל יד ידומה: (יח) נאנחנו נברך זה מעתה ועד עולם (הללויה): תהילים פרק קטז (א) אהבתי כי ישמע יהוה את קולי תתנוני: (ב) כי השא אָזְנו לי ובנימי אָקְרָא: (ג) אֶפְפוּנִי חֲבִלִי מוֹת וּמִצָּרִי שְׂאוּל מִצָּאוֹנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: (ד) ובשם יהוה אֶקְרָא אֲנִי יהוה מִלֶּטֶם נִפְשִׁי: (ה) חֲנוּן יְהוָה וְצַדִּיק וְאֱלֹהֵינוּ מִרְחָם: (ו) שֹׁמֵר פִּתְאִים יְהוָה דֹּלְתֵי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: (ז) שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחֶיךָ כִּי יְהוָה גָּמַל עֲלֶיךָ: (ח) כִּי חֲלַצְתָּ נַפְשִׁי מִמּוֹת אֶת עֵינִי מִן דְּמִיעָה אֶת רַגְלִי מִדָּחִי: (ט) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: (י) הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עֲשִׂיתִי מֵאֵד: (יא) אֲנִי אֶמְרֵתִי בַחֲפִזִּי כֹל הָאֵדָם כֹּזֵב: (יב) מִה אֲשִׁיב לִיהוָה כֹּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי: (יג) כֹּס יְשׁוּעוֹת אֲשָׂא וּבִשֵּׁם יְהוָה אֶקְרָא: (יד) נִדְרֵי לִיהוָה אֲשַׁלֵּם נִגְדָה נָא לְכָל עַמּוֹ: (טו) יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמְנוּחָה לַחֲסִידָיו: (טז) אֲנִי יְהוָה כִּי אֲנִי עֲבַדְךָ אֲנִי עֲבַדְךָ בְּן אֲמִתָּה פִתְחַת לְמוֹסְרִי: (יז) לֵךְ אֲזַבֵּחַ זֶבַח תּוֹדָה וּבִשֵּׁם יְהוָה אֶקְרָא: (יח) נִדְרֵי לִיהוָה אֲשַׁלֵּם נִגְדָה נָא לְכָל עַמּוֹ: (יט) בַּחֲצֹצֹת בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֶךָ יְרוּשָׁלַם (הללויה): תהילים פרק קיז (א) הללו את יהוה כל גוים שִׁבְחוּהוּ כֹל הָאֲמִים: (ב) כִּי גָבַר עֲלֵינוּ חֲסִדוֹ נֶאֱמַת יְהוָה לְעוֹלָם (הללויה): תהילים פרק קיח (א) הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו:
20 words 3 Pesukim	(ב) יאמר נא ישראל (ג) יאמרו נא בית אהרן (ד) יאמרו נא ייראי יהוה כי לעולם חסדו: כי לעולם חסדו: כי לעולם חסדו:
171 words 25 Pesukim	(ה) מן המצר קראתי יְהוָה עֲנֵנִי בְמִרְחָב יָהּ: (ו) יְהוָה לִי לֹא אֵיכָא מִה עָשָׂה לִי אֲדָם: (ז) יְהוָה לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בִשְׁנֵאִי: (ח) טוֹב לַחֲסוֹת בִּיהוָה מִבְּטַח בְּנִדְבִים: (ט) כֹּל גּוֹיִם סָבְבוּנִי בָשָׁם יְהוָה כִּי אֲמִילָם: (י) אֲנִי סָבְבוּנִי גַם סָבְבוּנִי בָשָׁם יְהוָה כִּי אֲמִילָם: (יב) סָבְבוּנִי כְדָבוּרִים דִּעְכּוֹ כָּאֵשׁ קוֹצִים בָּשָׁם יְהוָה כִּי אֲמִילָם: (יג) דַּחַח דְּחִיתִנִּי לִפְנֵי יְהוָה עֲזָרִנִּי: (יד) עֲזִי וְזִמְרָתִי יְהוָה לִי לִישׁוּעָה: (טו) קוֹל רָנָה וְיִשׁוּעָה בְּאֶחָלִי צִדִּיקִים יִמְיָן יְהוָה עֲשָׂה חֵיל: (טז) יִמְיָן יְהוָה רֹמְמָה יִמְיָן יְהוָה עֲשָׂה חֵיל: (יז) לֹא אֲמוֹת כִּי אֲחִינֵה וְאֶסְפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ: (יח) יִסֵּר יִסְרֵנִי יְהוָה וְלִמּוֹת לֹא נִתְּנִנִּי: (יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אֲבֹא בָם אֲוֹדָה יְהוָה: (כ) זֶה תִּשְׁעֵר לִיהוָה צִדִּיקִים יְבֹאוּ בּוֹ: (כא) אֲוֹדָה כִּי עֲשִׂיתִי נִתְּחִי לִי לִישׁוּעָה: (כב) אֲבֹו מֵאֲסוּ הַבּוֹנִים הִתֵּת לְרֹאשׁ פָּנָה: (כג) מֵאֵת יְהוָה הִתֵּת זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ: (כד) זֶה הַיּוֹם עֲשָׂה יְהוָה נִגִּילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ: (כה) אָנָּה יְהוָה חוֹשִׁיעָה נָא אֲנִי יְהוָה תַּצִּלְתָּהּ נָא: (כו) בְּרוּךְ הַבָּא בָשָׁם יְהוָה בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְהוָה: (כז) אֵל יְהוָה נֶאֱמָר לֹא אֶסְרִי חַג בַּעֲבִיתִים עַד קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: (כח) אֵלֵי אֲתָהּ וְאֲוֹדָה אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמֶךָ: (כט) הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו: